

23-24 листопада 2022 року,
Тернопіль, ТНТУ

УДК 338

Петро Хомин, д.е.н., професор

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ДИДЖИТАЛІЗАЦІЯ ТА ІННОВАЦІЇ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ НА ТЛІ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ У КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Petro Khomyn, Dr.Sc., Prof.

Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ukraine

DIGITALIZATION AND INNOVATIONS IN ACCOUNTING ON THE BACKGROUND OF BUSINESS PROCESSES IN THE CONTEXT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT

На жаль, як у вітчизняних бізнес-процесах, так і теорії бухгалтерського обліку антиподична ідіома «сталий розвиток» зайняла статус, якому не видно ні кінця, ні краю. Не дивлячись на ейфорію після здобуття Україною незалежності й сподівання на нового Мойсея, який: «Із неволі ... свій люд //Вирвав він наче буря //І на волю спровадив рабів //Із тіснин передмур'я» (І. Франко. Пролог до поеми «Мойсей»).

Бо відразу виявилось, що бізнес-процеси й облікова теорія стали віддалятися від іменника «розвиток» з креном у бік прикметника: ілюзії щодо інновацій в економіці змінилися руйнацією промисловості; при спробах запровадити в аграрному секторі європейські фінансово-економічні відносини, відразу з'явилися свої авірони й датани виголошуючи мантри на кшталт: «На основе анализа натуральных показателей ... за более чем тридцатилетний период, можно сделать обоснованный вывод: никогда Украина не имела столь технически мощного, экономически эффективного и финансово устойчивого сельского хозяйства, как в передреформенные годы». То й не дивно, що «голосистий Датан перепер», заявляючи: «Сельское хозяйство всем ходом реформ поставлено на колени» (А. Н. Ткаченко, А. А. Алексеев, 2004) й тепер «зневірився люд, і сказав: «Набрехали пророки!» (І. Франко. Пролог до поеми «Мойсей»).

А могли би зрівнятися за рівнем сільського розвитку хоч би з Польщею, в якій принаймні немає такої депопуляції населення, як в Україні, де: «Тільки з 1991-го по 2017 р. кількість сільських населених пунктів зменшилася на 448 од. Із загальної кількості сільських населених пунктів не мали населення і не були зняті з обліку: у 2001 р. – 151; 2005 р. – 227; 2013 р. – 360 сіл. ...З 1991-го по 2017 р. чисельність сільського населення зменшилася майже на 4 млн осіб, або на 23,5%» (Рябоконт В. П., 2019). Та й сільськогосподарське виробництво виробництво збалансоване,

в той час, як вітчизняне деградує в бік скособоченої структури з усе більшим занеханням тваринництва.

Позаяк лендлорди, легко обігравши мільйони селян у наперстки з майновими й земельними паями, без жодного ринку землі, під звичними демагогічними лозунгами їхнього захисту від захоплення цього найціннішого багатства українців іноземцями, заволоділи їхніми наділами та зосередилися на менш фондоемному й через те більш рентабельному моноекспортно-орієнтованому рослинництві.

При цьому: «Забравши у селян їхній основний капітал (ресурс землі), штучно зробили їх бідними та ніяк ... не хочуть бачити, що це і є основна причина диспаритетних відносин, бідності села» (Саблук П.Т., 2015), в сільський розвиток своїх надприбутків не вкладають, а перекачують отриману валюту від експортних поставок зерна, сої тощо в офшори. Мабуть із-за того, що в підсвідомості кожного з них, зважаючи на нелегітимність такого варіанта приватизації, наче на скрижалях, записано: *menek, tekel, upharsin*.

Тому-то пересічний українець зі своїми найродючішими чорноземами за споживанням калорій поступається польському обивателю майже в 1,3 разу: «За даними Держстату в Україні в 2017 р. калорійність раціону була 2707 ккал на добу ... Це менше, ніж мінімальний фізіологічний норматив Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) – 3000 ккал на добу. Для порівняння: у 2017 р. в Польщі згаданий показник становив 3485 ккал на добу» (Сичевський М.П., 2019). Внаслідок чого, на відміну від Польщі, маємо затяжну тенденцію скорочення населення (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка чисельності й середньої тривалості життя населення України й Польщі

Країни/р оки	2005	2010	2015	2017
Чисельність, млн осіб				
Україна	46,4	45,8	42,9	42,6
Польща	38,3	38,5	38,5	38,4
Середня тривалість життя жінок/чоловіків, років				
Україна	74,0/62,2	75,5/65,3	76,3/66,4	76,5/66,7
Польща	79,4/70,8	80,7/72,2	81,6/73,5	82,0/73,4

Джерело: Статистичні щорічники України й Roczniki Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej за 2011-2017 роки.

Й навряд чи в перспективі щось зміниться на краще, не дивлячись на те, що в середньому українська жінка народжує 1,5, а польська – 1,4 дитини. Адже пересічний українець навіть сурогатних м'ясо- й

23-24 листопада 2022 року,
Тернопіль, ТНТУ

молокопродуктів споживає менше, ніж треба за нормою: в 2017 році відповідно 51,7 і 80 кг та 200 й 380 кг/особу.

В немалій мірі тому, що в бухгалтерському обліку, замість дослідження проблематики, яка дісталася в спадок від економіки етатизму, науковці здебільшого перейшли до багатослівного опису зарубіжних термінологем-ефемерид і це набуло, так би мовити, ознак глобалізму, позаяк відразу виник надлишок книг, що «не допомагає умам, а захаращує їх: вони або переповнені розмаїтими помилками..., або якщо й подають істину, то із-за порочності методу в сплутаному вигляді» (Коменский Я. А., Локк Д., Руссо Ж.-Ж., Песталлоци Й. Г., 1988). Як ото раптово виявилось, що власність на засоби виробництва, традиційно іменована загальнонародною, опинилася в руках купки осіб, наближених до механізмів приватизації, що негативно позначається на стані вітчизняної економіки й нині.

Звичайно, різниця є: тоді були проігноровані сертифікати громадян, хоч нібито мали статус первинних бухгалтерських документів, а насправді лише засвідчили міфічну частку в цій власності; тепер же взагалі ігноруються основоположні підстави облікової теорії, адже навіть така базова економічно-облікова категорія, як капітал, стала в багатьох випадках позначатися від'ємними числами, а «податковий щит підприємства» – амортизація, – вважається синонімом свого антипода – зносу основних засобів.

Й ця наростаюча віддаленість облікової теорії від прагматизму та переважання в ній утопічних ідей, які не мають до обліку жодного стосунку, а є лише підлаштуваннями під неї з метою збуту згадуваного надлишку книг, приманюючи покупців незрозумілістю назв, сутність яких для багатьох, навіть увінчаних декількома дипломами метрів із В2 включно – terra incognita, зводить її, як науковий предмет, на задвірки. Адже замість прислухатись до М. Т. Рильського, який радив: «Не бійтесь заглядати у словник: Це пишний яр, а не сумне провалля; Збирайте, як розумний садівник, Достиглий овоч у Грінченка й Даля...», тут далі продовжується хибна захопленість схоластичними вправліннями, абсолютно далекими від насущної проблематики бухгалтерського обліку.

Так, не встигли охолонути ковадла трактатів від дзенькання з намаганням розкувати синоніми витрати-затрати, на які було витрачено багатьма авторами кілька років і навіть здобуто титул доктора економічних наук особою, котра не має не тільки бухгалтерської освіти, але й не працювала хоч би обліковцем бригади, чи ферми, як тут підвернулось словосполучення management accounting. За ним перейшли було до контролінгу, байдуже, що в академічних словниках англійської й німецької мови, де логічно мав би бути такий термін, нічого подібного немає. Очевидно наші «теоретики» справді, кажучи словами Я. Коменського, «ревниво оберігають свої відкриття для себе» (Коменский Я. А., Локк Д., Руссо Ж.-Ж., Песталлоци Й. Г., 1988) й тому вони нам недоступні.

Тож нічого дивуватися, що: «Судячи з буму конференцій, симпозіумів, ...наукових і ненаукових публікацій про цифрове суспільство, його теперішнє вражає, а від майбутнього – просто дух захоплює» (Тарасевич В. М., 2021), позаяк "ейфорійним апологетам високих технологій" ввижається, що замість пекарів та шевців, а тим більш – бухгалтерів, – «вже вистачить смартфона, Spotify та Uber і декількох кліків» (Колодко Гж., 2020), бо «діджиталізація» ось-ось доведе це переконливо.

Та чогось муляє думка, що невдовзі, як усяка мода, «діджитал-облік» зійде на манівці подібно до ефемерій management accounting etc. Однак немає пророка в своїй Вітчизні, відтак сприймати викладене можна на свій розсуд.

Перелік використаної літератури:

1. Коменский Я. А., Локк Д., Руссо Ж.-Ж., Песталлоци Й. Г. Педагогическое наследие. М.: Педагогика, 1988. 416 с.
2. Колодко Гж. Економіка Нового прагматизму: тотожність, мета, методи. Економіка України, 2020. № 2. С.3-23.
3. Рябоконт В. П. Формування стійкої поселенської мережі та об'єднаних територіальних громад. Економіка АПК, 2019. № 2. С. 6-18.
4. Саблук П.Т. Стан і напрями розвитку аграрної реформи. Економіка АПК, 2015, № 2. С. 10-17.
5. Сичевський М.П. Глобальна продовольча безпека та місце України в її досягненні. Економіка АПК, 2019. № 1 С. 6-9.
6. Тарасевич В. М. Теоретичний вимір інформаційно-цифрової економіки: основи та система інформаційних феноменів. Економіка України, 2021. № 3. С. 3-23.
7. Феномен Украины: реформы 1991-2004 гг. /А. Н. Ткаченко, А. А. Алексеев, В. В. Илларионов и др.. К., 2004. 602 с.